

ců, kteří žijí v manželství s nearijcem a jejichž volná dispozice soukromým majetkem jest tedy zásadně omezena podle vyhlášky ministerstva financí z 8. března 1940 (tato otázka jest nesmírně důležitá proto, poněvadž z vyhlášky samé ulehčení povolované ministerstvem financí patrno není. Ministerstvo financí povoluje zřízení zvláštního podnikového účtu nejen protokolovaným firmám, nýbrž všem živnostníkům, lékařům, advokátům, atd. Na straně 7 a 8 druhého dodatku jest otištěn vzorec příslušné žádosti);

přijetí společníka do podniku, jehož jediný vlastník žije v manželství s nearijcem (podle odstavce 2 vyhlášky z 8. března 1940 jest podroben omezení podnik, který má jediného majitele, jenž žije v manželství s nearijcem. Tomuto omezení není podroben podnik, který má více majitelů, i když některý z nich žije v manželství s nearijcem. Přijme-li tedy jediný vlastník podniku, žijící v manželství nearijském, společníka, vymyká se tím z účinnosti vyhlášky z 8. března 1940. Aby taková změna byla kontrolovatelná, vyžaduje se v praxi vždy schvalování, které jest v II. dodatku komentáře probráno podrobně na straně 8 a 9).

Pro praxi také jest důležitá tato zmínka komentáře, otištěná na straně 28:

»Opožděné vyřízení žádosti je mnohdy

zaviněno tím, že žádost byla podána na nesprávnou adresu. Proto nutno si zapamatovati:

1. Žádost o povolení nakládati cennými papíry a zvláště k jejich prodeji dlužno zaslati: Der Reichsprotektor für Böhmen und Mähren, Gruppe II 1/3 F, Finanzministerium, Prag III., Dražického nám. 7 n.

2. Žádost o povolení prodeje drahých kovů a šperků, jakož i k výběru těchto předmětů z úschovy k uvedenému účelu: »HADEGA«, Praha II., Hybernská 32.

3. Žádost o osvobození z povinné úschovy podle pátého prováděcího výnosu: Der Reichsprotektor für Böhmen und Mähren, Gruppe II 1/3 F, Finanzministerium, Prag III., Dražického nám. 7 n.

4. Žádost o povolení zřídit novou bezpečnostní schránku a úschovu, jakož i k výběru z nich, nejsou-li dány jinak předpoklady pátého a třetího prováděcího výnosu říšského protektora k nařízení o židovském majetku: Ministerstvo financí (revisní odbor), Praha III., Josefská 4.

5. Žádost o povolení výplaty vyšších částek než K 1.500.— týdně, případně žádost o uvolnění vázaných účtů: Ministerstvo financí (revisní odbor), Praha III., Josefská 4. (Okresní finanční ředitelství v Brně.)

Komentář obsahuje též celou řadu vzorců. Pužman.

Po časopisech.

Filmové zpracování literárních děl s hlediska autorského práva.

Právo přizpůsobuje se obyčejně dosti pozdě vývoji hospodářství i techniky. Jelikož tak zvané »mezery v právu« jest nutno vždy překlenouti výkladem a aplikací norem, jež v té které době jsou v platnosti, jeví se při rychlém vývoji techniky mnohdy zajímavé problémy, dokud jejich spornost není odstraněna dodatečnou kodifikací. V takových případech pak se nejlépe ukazuje, jakou důležitost má činnost advokáta na vývoji budoucích norem.

V době, kdy vznikal zvukový film, nebylo norem, které by přímo na možnost zvukofilmového zpracování duševního díla pamatovaly. Většinou

se ve filmové praxi zastával názor, že poskytnutí filmového práva autorem díla v době, kdy ještě zvukový film znám nebyl, neopravňuje ke zvukofilmovému zpracování a zvukofilmová práva zůstala zachována původci, jenž jimi může volně disponovati, neboť se objevila teprve dodatečně, jako nová možnost zpracování a tedy zužitkování díla.

Pokud jest nám známo, projednávaly se u našich soudů otázky s tímto vývojem spojené jen u jednoho německého filmu a u filmu Páter Vojtěch. V prvním případě došlo k soudnímu smíru, v druhém případě (P. V.) rozhodl Nejvyšší soud, že smlouva, kterou majitel původského práva postoupil »výhradní filmovací právo pro celý svět a pro dobu ne-

omezenou« v listopadu 1927, obsahovala pouze poskytnutí práva zfilmovati literární dílo po způsobu němeého filmu a že tedy v době pozdější (v lednu 1936) byl majitel literárního díla oprávněn prodati nové zvukofilmové právo jinému zájemci. Žalobní prosba zněla na určení, že »žalující straně filmové společnosti přísluší zvukofilmová práva k české verzi románu s právem dubbingu a že žalované straně se zakazuje tato práva dále porušovati.«

Této žalobní prosbě Nejvyšší soud vyhověl (rozhodnutí Nejvyššího soudu z 2. prosince 1938 Rv I 330/38, krajského soudu obchodního v Praze Ck II 112/36, Vážný 17.127).

V červnovém dvojčísle 5/6 časopisu Právník přináší pak právní zástupce žalované strany v posledním ze zmíněných případů, advokát Dr. Pavel Forman, poznámky de lege ferenda k celému problému, který měl možnost z podnětu konkrétního sporu důkladně prostudovati, a to v článku »Filmové zpracování literárních děl s hlediska autorského práva«.

Uvádí, že problémy, které sporem byly nadhozeny, byly tyto: »Zvukofilmová práva, česká verze (právě tak může být německá verze, francouzská verze atd.), právo dubbingu, němý film, vyčerpání práva k natočení němeého filmu, znění žalobního petitu ve filmových sporech. výklad dřívější právní formulace filmového obchodu: výhradní filmovací právo pro celý svět a dobu neomezenou«. Autor lituje, že Nejvyšší soud všechny tyto problémy v rozhodnutí konkrétního případu (č. 17.127 Sb. n. s.) nerozřešil. Probírá tyto problémy podrobně, takže jeho práce jest zajisté závažným příspěvkem k budoucí snad novelisaci. Nejvyšší soud v cit. rozhodnutí rozřešil konkrétní případ takto:

Vycházeti jest z doslovu smlouvy, podle něhož vlastnice autorského práva k románu prodala žalované straně »výhradní fil-

movací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou«. Právě proto, že tu není výslovné zmínky o zvukofilmových právech — nechť se tak stalo z jakékoliv příčiny — dlužno vyšetřiti podle zásad stanovených v článku 278 obch. zák., případně v novější úpravě §§ 914, 915 a pak § 6 obč. zák., jaká byla za daných poměrů právě vůle stran, jmenovitě co do práv zvukofilmových, o nichž se výslovně ve smlouvě nemluví. Nebylo by třeba sahati k tomuto vykládacímu způsobu, kdyby bylo správné mínění žalované strany, že prý vlastně není rozdílu mezi filmem němým a zvukovým a že v důsledku toho není ani práv zvukofilmových, nýbrž že jsou jenom práva filmovací. Nejde zde ani o otázky technické, ani estetické, ani o jiné otázky naskytující se z hlediska kultury, a nerozhoduje bezprostředně ani to, jak se pokrok od filmu němeého ke zvukovému posuzuje v publiku a jde-li o nový vynález, či jenom technické zdokonalení filmu jako takového. Všecky tyto otázky mají jenom nepřímý význam, jestliže se věc posuzuje s hlediska zákona o právu původském.

Jakkoliv tento zákon pamatuje také na nehmotné (nemajetkové) zájmy původců (na př. § 16), přece jest jeho vedoucí zásadou, že právo původské má původci zajistiti majetkové hodnoty vyplývající z chráněného díla a to tím, že ten, kdo chce použiti cizího díla, tedy cizí práce a myšlenky, smí tak zásadně učiniti jenom se souhlasem původcovým; děje-li se tak za úplatu, jeví se tato jako ekvivalent původského práva, které se postupuje, a to také podle rozsahu, ve kterém se tak děje. Jestliže se tedy podle toho posuzuje věc s hlediska majetkové hodnoty, kterou má postoupení práv původských ku zpracování díla pro film němý a postupování práv zvukofilmových, tu nemůže být o tom pochybností, že jde o hodnoty majetkové podstatně rozdílné, a že nelze říci se žalovanou stranou, jakoby tu rozdílu nebylo jenom proto, že v obou případech jde o zfilmování díla. Nesejde na tom, že v této příčině nebylo rozlišováno ani v novele čís. 120/1936 Sb., protože v rozsahu původského práva (zvláště u § 7) nemělo tam dojíti ke změně, a jest právě jenom věci výkladu zákona pro určitý souzený případ. aby se podle konkrétních okolností posoudilo, v jakém rozsahu se původce v tom kterém případě vzdal svého původského práva ke zfilmování (§ 7 zák. čís. 218/26 Sb.) ve prospěch druhého podle určité smlouvy.

Předem nelze pro výklad smlouvy nic dovozovati z doslovu min. nařízení z roku 1912. protože o tom nebylo a není pochybností, že také zvukový film jest obsažen v pojmu »filmu a kinematografie«, když

v souzeném případě jde jenom o to, zda podle shodné vůle stran bylo předmětem postupu také právo zvukofilmové: nikoliv obsah nebo rozsah pojmu, nýbrž jenom tato právní otázka jest rozhodující. Půjde tedy o to, zda podle poměrů v době uzavření smlouvy, tedy koncem roku 1927, byl slovnímu obratu »výhradní filmovací právo pro celý svět a pro dobu neomezenou« přikládán význam obecně známý, že jest v něm obsažen také postup práv zvukofilmových.... a zdali snad strany shody v tomto konkrétním případě byly shodny v tom, že zvolený slovní obrat v tomto smyslu chápou a vědomě volí jako výraz takové skutečné shodné vůle, že totiž předmětem postupu jsou také práva zvukofilmová.... Zůstávají-li však v této příčině pochybnosti.... bylo žalobě vyhověti.

Omezení převodů nemovitostí.

K článku Dr. Havelky s hořejším názvem, uveřejněnému v Právní praxi čís. 6/1940 přináší Všehrd pod šifrou KS. v čís. 7-8/1940 pod heslem »Praxe a vl. nař. 218/38« tyto poznámky:

Aplikace § 1 vlád. nař. 218/38 resp. 80/40, stanovíciho, že k smluvnímu zcizení nemovitostí zemědělských, nemovitostí zastavených obytnými domy nebo provozovnamí a stavebních parcel je potřebí souhlasu okresního úřadu a že bez takového souhlasu jsou ona právní jednání neplatná, působí praxi určité potíže. Mezi uzavřením kupních smluv o převodu nemovitostí a rozhodnutím okresního úřadu, zda schválení bude ve smyslu § 1 uděleno čili nic, uplyne téměř vždy delší doba, někdy i několik měsíců, během níž si musí správní úřady šetřením často i dosti rozsáhlým opatřovati podklad pro svoje rozhodnutí. Jest však na př. možno v onom časovém spatíu, než správní úřad rozhodl, aby prodatel předmětnou nemovitost zcizil ještě osobě třetí, aniž by se vystavil nebezpečí žaloby na náhradu škody? Nebo zavazuje-li se kupitel složití cenu trhovou již při podpisu smlouvy, jest možno i v onom mezidobí jej žalovati s úspěchem na splnění této povinnosti? Mají vůbec strany v tomto čase vůči sobě nějaké povinnosti ze smlouvy, nebo mají je z důvodu jejího uzavření vůči osobám třetím? Jsou zejména povinny platiti zprostředkovatelskou provisi již tím okamžikem, kdy smlouvu uzavřely? To vše jsou otázky, na něž není dávana jednoznačná odpověď.

Dr. Josef Havelka v článku »Omezení převodu nemovitostí« uveřejněném

v »Právní praxi« ročník 1940 č. 6 zastává, jak se zdá, názor, že právní jednání až do doby udělení souhlasu není vůbec právně relevantní, že nemá právních účinků, a že tedy z něho nemohou vznikati pro kontrahenty žádné povinnosti. Praví totiž (str. 156), že úřední souhlas jest tu podmínkou platnosti právního jednání, nikoli výminkou. Dokud tu není úředního souhlasu, není platného právního jednání. Podotýká dále, že by bylo vhodné, nikoli však nezbytné, připojiti v listině o takovém právním jednání uzavřené dodatek, že uzavřené právní jednání nabude platnosti, jakmile bude schváleno okresním úřadem podle ust. vl. nař. 218/38 Sb.

Tímto problémem se ostatně zabýval i náš Nejvyšší soud, jehož řešení není tak strohé. V rozhodnutí Vážný 17.492 totiž praví, že toto vládní nařízení (i. e. cit. již vlád. nař. 218/38) bylo vydáno s hlediska veřejných zájmů (§ 5 cit. nař.); není-li námitek z tohoto hlediska, neomezuje strany ve volné dispozici s jejich majetkem a neruší pro obor soukromého práva platnost zásady, že smlouvy musí býti dodržovány (pacta sunt servanda). Strany, které uzavřely smlouvu o zcizení nemovitostí, jsou prý v poměru mezi sebou vázány až do rozhodnutí okresního úřadu, na které nemohou vykonávati žádný vliv. Správní úřad ve smyslu §§ 1, 5 a 6 zmíněného vlád. nař. při udělení souhlasu řeší ve svém oboru působnosti pouze otázku, není-li proti zcizení námitek s hlediska veřejných zájmů, nikoliv však otázku, zda smlouva je platná s hlediska soukromoprávního. Souhlas okresního úřadu podle zmíněného vlád. nař. ani nenahrazuje ani nedoplňuje prohlášení smluvních stran, nýbrž nedotýká se smluvní volnosti stran, jest vedle soukromoprávních úkonů a kromě nich vyžadován k platnosti a tudíž ke splnění(?) smlouvy. V tomto rozhodnutí vyslovuje se dokonce Nejvyšší soud pro přípustnost určovací žaloby ještě před udělením úředního souhlasu, při čemž žalobní petit by ovšem musel zníti tak, že rozsudkem má býti určeno, že kupní smlouva jest po právu, bude-li k ní udělen souhlas podle vlád. č. 218/38 Sb.

Oproti Havelkovu stanovisku, že tu před udělením úředního souhlasu není platného právního jednání (a tedy není žádného právního jednání, poněvadž neplatné právní jednání vůbec není právním jednáním) vychází Nejvyšší soud z názoru, že strany jsou v poměru k sobě vázány, že tím není dotčena zásada »pacta sunt servanda« a že tedy i před udělením souhlasu plynou z onoho právního jednání pro strany určité povinnosti.

K věci se ještě vrátíme. Dnes pouze podotýkáme, že s hlediska praxe by se do-